

УСВТ «ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ»

Розлоге місто Ньюарк, Нью-Джерзі – було ідеальним ґрунтом для вияву українського спорту прибуваючих українських нових емігрантів з Європи. Ще з 1924 року тут існувало УСТ (Українське Спортове Товариство) “Чорноморська Січ” (в сучасності – Випені, Н.Дж.). Заснувала його горстка колишніх вояків українських визвольних змагань 1918-1920 рр. Воно було подумане як центр, у якому підготовлялося українських молодих хлопців як вояків і активістів для української справи, що в слушний час мали повернутися в Україну і боротися за звільнення Батьківщини. Вони принесли зі собою ідею Січового стрілецтва, щоб тут, у новій Батьківщині, защепити її серед українських еміґраційних скупчень. З часом воно стало масовою організацією переселенців, а пізніше вже тут народженого покоління. Головне завдання вони вбачали в проведенні культурно-освітньої праці, плеканні вокально-музичних гуртків, засновується бейзболу, руханкову ланки. Популярними були військова муштра та спортові вправи.

По Другій світовій війні, завдяки новоприбулим, лави “Чорноморської Січі” поповнилися свіжою ідейно здоровою молоддю. Діяльність поживалась. Під патронатом товариства засновується автономна Спортова секція, починається віднова спортового життя. В 1956 р. на Загальних зборах вибрано управу, яку очолив молодий лікар, енергійний спортовець Володимир Гук, заступник – Ю. Гельбик, П. Гуралечко – секретар, П. Бабяк – скарбник, Л. Рудзінський і Кладко – ланкові футболу, Кріль і Майорчак – господарі, д-р Л. Голінатий – культ. освітній референт, О. Твардовський – преса, О. Андрушків, Я. Криштальський і Б. Гайдучок – Контрольна комісія. Поставали і активізувалися різні спортові ланки: кошиківка, пінг-понг, впоряд гімнастика, бейзбол, легкоатлетика, гокей, футбол, теніс, шахи, круглі, жіноча й чоловіча відбиванки. Зогранізовано теж ланки – плавацьку і лещетарську. Десятки спортових ланок і команд охоплено віковими категоріями дорослих, юнацтво, дітей, в секції та півсекції, які в різнорідних спортових змаганнях в місцевих лігах та ігрищах УСЦАК в

різноманітних ділянках спорту на зелених полях, залях, тенісових майданах, бігових доріжках успішно виявляли свої здібності. Багатогранна праця знайшла признання в десятках здобутих чаш, трофеїв, грамот та інших нагород, які прикрашають домівку т-ва. Це незаперечні факти життєздатности виховно-спортового товариства “Чорноморська Січ”, які створили в США українську спортову “кузню”.

Особливою увагою користувалися футбольні ігри.

Далекозорі керівники, спортові ентузіясти – члени т-ва: голова Мирон Стебельський та О. Твардовський зорганізували першу у вільному світі українську літню спортову школу.

Щоб бути у постійному контакті з членством і ширшою українською спортовою громадою, всесторонньо інформувати про працю і пляни УСВТ, видавано гарно оформлений ілюстрований журнал “Наш Спорт”. Душею, редактором і референтом його був Омелян Твардовський. У журналі поміщувалося спортову хроніку т-ва, спортові події в Україні і світі, статті на виховні теми тощо.

Повертаючись до справи спортової школи, треба сказати, що, беручи до уваги щораз складніші умови організування хлопців і дівчат та зменшення зацікавлення спортом, нові випускники мали б зараджувати лихові й продовжувати почату роботу. Школу забезпечено фаховим інструкторським складом, що провадив теоретичні і практичні лекції – заняття з легкоатлетики, тенісових ігор, гімнастики, відбиванки, кошиківки, настільного тенісу, плавання, стрільби з лука, шахів, футболу. З уваги на вік, учасників згуртовано окремо: дошкільнят, підлітків, дорослих. Участь у них могли брати члени всіх українських спортових об’єднань США і Канади. Ця перша Українська спортова школа здобула собі велику популярність серед молоді й великий авторитет в українсько-американському спортовому світі. Курси, виклади відбувалися в літніх місяцях у відпочинковій оселі “Верховина” (в сучасності на Союзівці). Тривалість курсів – два тижні. Ранішні заняття включали теорію, пополудневі –

практичні. Були покази спортових і розвагових фільмів. У вечірніх годинах всі брали участь у ватрах. При школі працювала медична опіка. При закінченні курсів відбувався святковий бенкет для усіх учасників і їх батьків та гостей, а також вручення найвизначнішим нагород-подарунків.

Через шкільні лавки цієї установи пройшли тисячі українського юнацтва усіх місцевостей Америки й Канади та багато з них, набувши потрібне знання, передають його, наче естафетою dorостаючим поколінням. Багато доповняли науку у вищих школах в американській шкільній системі професійного спорту. У приреченні говориться: «Ми, учасники Спортової Школи “Чорноморська Січ”, прирікаємо перед прапором Америки і України – солідно вчитися і чесно змагатися для добра й слави українського спорту у вільному світі. Так нам, Боже, допоможи!»

Паралельно зі спортивно-виховною роботою, особливою увагою користувалися футбольні ігри. Проходила пошавлена діяльність у футбольних секціях, в яких вишколювалися кілька команд новаків, учнів юньюорів і футболісти першої команди. Починали, як усі інші, від низу, тобто від найнижчих місць місцевої ліги, пізніше боролися за вхід до найвищої професійної ліги, т.зв. АФЛ. Якщо зважити, що січовики включали в свої футбольні лави змагунів власного виховання і українського походження, то тоді стане більш зрозумілим і більш вартісним виховна праця т-ва.

У 1966 р. в табельному показнику ігор січовики зайняли друге місце і здобули віце-чемпіонат професійної ліги. У іграх за чашу США дійшли до півфіналу Сходу і тут щойно зазнали поразки з філядельфійським “Тризубом”. У зимовому турнірі т.зв. “Шейфер ліги” посідали також місце віце-першуна, трофей і грошеву нагороду. Саме в тих часах росту і ентузіазму команда “Січі” в рамках футбольних турнірів СУАСТ-Схід трикратно вийшла чемпіоном і заволоділа чашею Українського Народного Союзу.

В пізніші роки почав виявлятися спадок форми гравців і нестача нових досвідчених змагунів. Інші клуби діставали підкріплення з інших країн, “Чорноморська Січ” вже роками цієї можливості не мала, будувалась і змагалась власними українськими силами.

Юнацькі команди, які змагались в лізі юнаків, закінчували футбольні сезони часто

чемпіонатами або віце-чемпіонатами. Часто, крім чемпіонських лігових ігор, “Чорноморська Січ” проводила товариські й міжнародні футбольні змагання. З міжнародних матчів слід відмітити: “Легія”, Варшава, ФК “Дірмерсгайм” – Німеччина, КС “Хожув” – Польща, 1906 Мюнхен – Німеччина, “Скелмерсдейл Юнайтед” – Англія, ТУС “Сеннелягер” ФК – Німеччина “Армінія” – Білефельд, Німеччина. Слід згадати, що з першою командою ліговою “Армінії” приїхали також і юньюори, що розіграли матч з юньюорами січовиків.

Накреслюючи багатогранну працю УСТ “Чорноморська Січ”, слід відмітити особливу роль шахової ланки, в якій згуртувались кращі шахісти США. На відбутих 8 чемпіонатів українців Америки й Канади в рамках УСЦАК, січовики виграли перші місця 7 разів: д-р О. Попович – 4 рази, інж. Л. Блонарович – 2 рази та С. Стойко – один раз. Подібно було і з чемпіонатом Сходу США в рамках СУАСТ-Схід. О. Попович вийшов восьмикратно чемпіоном і Л. Блонарович чотирикратно. Клубові чемпіонати СУАСТ-Схід в цей час відбувались лише два рази. “Чорноморська Січ” в обох випадках вийшла першуном.

Крім цього, шахісти “Чорноморської Січі” добились успіхів на загальноамериканській арені. Л. Блонарович та О. Попович по два рази здобули чемпіонат стейту Нью Джерзі, а С. Стойко – один раз. В продовженні успіхів Л. Блонарович здобув віце-першенство Східних Стейтів США. О. Попович виграв чемпіонат штатів Нової Англії 1957-58 та державний віце-чемпіонат Канади. Успішно проводив ігри О. Попович у фінальних іграх, здобуваючи чемпіонат Нью Йорку, Клівленду. В результаті тих успіхів Американська Шахова Федерація закваліфікувала нашого славного шахіста до найвищої, що може досягнути змагун в США кляси – сеньйора-майстра.

Пишучи про шахову ланку УСТ “Чорноморська Січ”, слід підкреслити те, що в їхніх рядах виховались молоді надійні шахісти – Радомський, Гаврющенко, Елгерг. В турнірах УСТ “Чорноморська Січ” була сім разів господарем, а в турнірах УСЦАК – два рази. Це безперечний успіх цього заслуженого товариства.

І.Ч.

